

Mariia Patomo
Karoliina Silokangas
Molly Nybondas

Sosiaalityön
käytäntötutkimus
Helsingin yliopisto
Tammikuu 2025

Avomuotoinen perhekuntoutus Päijät-Hämeen hyvinvointialueella

Kyselytutkimus sosiaalityöntekijöiden odotuksista ja kokemuksista

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Huhtikuusta 2024 lähtien Päijät-Hämeen hyvinvointialue on tuottanut omana palveluna avomuotoista perhekuntoutusta. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen avomuotoisen perhekuntoutuksen palvelukuvauksen mukaan kyseessä on intensiivinen ja tavoitteellinen tukimuoto, jossa perhe saa useita käyntejä viikoittain kotiinsa. Palvelu eroaa näin ollen laitosmuotoisesta perhekuntoutuksesta. Avomuotoisen perhekuntoutuksen taustalla on ollut tarve yhdistää kustannustehokkuus ja perheiden tarpeisiin vastaava intensiivinen tuki.

Avomuotoisesta perhekuntoutuksesta on hyvin vähän aikaisempaa tutkimusta ja lainsäädännössä kyseistä termiä ei tunneta. Koska palvelu muistuttaa hyvin paljon tehostettua perhetyötä, olisi käsitteiden selkiyttäminen tärkeää (Alatalo, Lappi & Petrelius, 2017, s. 17). Käytäntötutkimuksemme tarjoaa lisää tietoa avomuotoisen perhekuntoutuksen käyttöön ottamisesta hyvinvointialueella ja selvittää sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä palvelusta.

Tutkimus on toteutettu yhteistyössä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen sosiaalityöntekijöiden odotuksia avomuotoisen perhekuntoutuksen palvelusta, sekä heidän kokemuksiaan palvelusta.

Tutkimuksen kautta voidaan selvittää mitä sosiaalityöntekijät, jotka eivät vielä ole käyttäneet palvelua toivovat avomuotoiselta perhekuntoutukselta. Jo palvelua käyttäneiltä sosiaalityöntekijöiltä saadaan

selville mitkä asiat heidän mielestään ovat olleet toimivia, ja millaisia kehityskohteita he ovat havainneet palvelun aikana. Tarkoituksena on tuottaa hyvinvointialueelle tietoa palvelun jatkokehitystä varten.

AINEISTO JA ANALYYSI

Tutkimuksen aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka toteutettiin tietoturvallisella REDCap-ohjelmalla. Lomake koostui sekä avoimista- että monivalintakysymyksistä. Kyselylomake lähetettiin sähköpostitse yhteensä 35:lle sosiaalityöntekijälle, joista 9 vastasi kyselyyn. Kaikista vastaajista viidellä sosiaalityöntekijällä on aikaisempaa kokemusta avomuotoisen perhekuntoutuksen käyttämisestä.

Kyselylomakkeen avointen kysymysten analyysissa käytettiin laadullista sisällönanalyysejä ja monivalintakysymyksiä analysoitiin määrällisin menetelmin.

TULOKSET

Määrälliset tulokset osoittivat, että sosiaalityöntekijöiden kokemukset palvelun käytöstä ovat olleet palvelukuvauksen mukaisia ja että avomuotoisen perhekuntoutuksen käyttöönotto on ollut onnistunut. Sosiaalityöntekijöiden vastausten perusteella palvelun intensiivisyyttä ja monialaista työskentelyä voisi vahvistaa. Sosiaalityöntekijöillä oli myös jonkin verran haasteita erottaa avomuotoisen perhekuntoutuksen, laitosmuotoisen perhekuntoutuksen ja tehostetun perhetyön palvelut toisistaan.

Analyysin laadullisten tuloksien mukaan sosiaalityöntekijät kokivat, että avomuotoisessa perhekuntoutuksessa korostuvat kotiin vietävän palvelun edut. Avomuotoisen perhekuntoutuksen palvelua käytetään niissä tilanteissa, joissa toivotaan ja edellytetään

intensiivistä, joustavaa sekä virka-ajan ulkopuolella toteutettavaa palvelua. Sosiaalityöntekijät näkevät, että avomuotoinen perhekuntoutus sopii hyvin monipuolisesti erilaisiin tilanteisiin ja tuen tarpeisiin. Avomuotoiselta perhekuntoutukselta odotetaan kuntouttavaa otetta, muutokseen tähtäävää ja tavoitteellista työskentelyä. Sosiaalityöntekijät toivovat vahvaa yhteistyötä avomuotoisen perhekuntoutuksen palvelun työntekijöiden kanssa ja tiedonvaihto asiakkaan tilanteesta nähdään tärkeänä.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Sosiaalityöntekijät toivovat resurssien varmistamista niin, että työskentely voidaan pitää ajallisesti joustavana ja että palvelun intensiivisyys eroaisi selkeästi muista kotiin vietävistä palveluista. Myös moniammatillista työotetta sekä työntekijöiden välisiä yhteistyömalleja tulisi vahvistaa.

Aiheen tutkimista olisi tärkeää jatkaa, jotta voidaan selvittää palvelun tehokkuutta, sekä sitä, miten käytännön toteutus vastaa palvelukuvausta. Tehostetun perhetyön ja perhekuntoutuksen palvelujen sisältöjä olisi tärkeää selkeyttää, jotta sosiaalityöntekijät osaavat erottaa ne toisistaan. Toivottavaa olisi käsitteiden selkiyttäminen ja palveluiden sisältöjen konkretisoiminen.

LÄHTEET

Alatalo, M., Lappi, K., & Petrelius, P. (2017). *Lapsikeskeinen suojele ja perheen toimijuuden tukeminen lastensuojelun perhetyössä ja perhekuntoutuksessa. Kohti monitoimijaista, yhteistä perhetyötä*. Työpaperi 21/2017. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos (THL).